

KONYA'DA AİLE DESTEK ÇALIŞMALARININ SOSYOLOJİK AÇIDAN İNCELENMESİ*

Arş. Gör. Döne AYHAN
KTO Karatay Üniversitesi
Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü
done.ayhan@karatay.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın konusunu aile destek çalışmalarının sosyolojik açıdan incelenmesi oluşturmaktadır. Küreselleşen dünyada aile yapısında bir takım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sosyoloji bu noktada devreye girerek bu sorunları çözüme kavuşturmak için aile destek merkezlerini anlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Birey ve aile ile ilgili problemlerin artması sosyolojinin dikkatini çekmekte ve bu konuya eğilerek aile destek çalışmalarını analiz etmeye çalışmaktadır. Toplumlar için merkezi öneme sahip aile kurumunun yapısal anlamda değişim içinde olduğu varsayılarak aile destek merkezlerinin nasıl algılandığı bu çalışmanın temel problemi. Aile yapısının değişimi beraberinde aile destek merkezleri olgusunu da getirmiştir. Dokuz kadın altı erkek katılımcı ve üç aile destek uzmanıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Daha sonra Konya'da yaşayan bir grup katılımcıyla aile destek çalışmaları algısını ölçmeye yönelik bir uygulama yapılmıştır. Metodoloji olarak nitel araştırma seçilerek bir grubun aile destek çalışmalarını nasıl algıladığı üzerinde durulmuştur. Etnografik araştırma olarak geliştirilen bu çalışmada belirli bir gruba yönelik davranış ve tutumlar ölçülmek istenmiştir. Araştırma Konya'daki aile destek hizmeti merkezlerinde yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aile sosyolojisi, aile destek hizmetleri, ailelere yönelik sosyal politika uygulaması.

* Bu makale, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali AYDEMİR danışmanlığında tamamlanan *Konya'da Aile Destek Çalışmalarının Sosyolojik Açısından İncelenmesi* adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

EXAMINATION OF THE SOCIOLOGICAL ASPECTS OF FAMILY SUPPORT SERVICES IN KONYA

Abstract

The subject of this study constitutes a general sociological assessment of family support services. In an increasingly globalizing world, various problems arise in family structures. Sociology coming into play tries to understand and synthesize family support centres. Looking at this context, the increase in the number of problems related to the family deserves the attention of sociology, trying to analyse the necessity of family support services. The main problem of this study is the way how family support centres are understood by keeping in mind that family as an institution with a central importance in societies has been altering. The change in the structure of family results in the emergence of the issue of family support centres as well. Interviews were carried out with 9 women, 6 men and 3 specialists of family support service. Later, a survey was practised in a group of participants living in Konya in order to measure the perception of family support services. Qualitative research was determined as a methodology to see how a group of people perceive family support services. Behaviour and attitudes towards a particular group were intended to be measured in this particular study which was developed as a cultural research. The research was carried out in family support service centres in Konya.

Keywords: Family sociology, family support services, implementation of social policy for families.

GİRİŞ

Toplumların en temel kurumu olan aile yüzyıllar boyunca varlığını sürdürmüştür. Evrensel bir kurum olan aile teknolojik gelişmelerden etkilenecek dönüşüme uğramıştır. Modern dönemle birlikte toplumsal hayattaki hızlı değişimlerden aile de nasibini almıştır. Bu değişimle birlikte aile içindeki rollerde farklılaşma çeşitli problemlere neden olmaktadır. Farklı sorunlar karşısında çözüm bulamayan bireyler uyumsuzluk hâlini yaşamaktadır. Ailenin bozulan sosyal yapısını desteklemek adına hizmetler düşünülerek sağlıklı ve bütüncül bir aile için sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik açıdan yardımlar sunulmaktadır. Aileyle ilgili problemlerin artması aile destek çalışmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu makalede Konya'daki aile destek çalışmaları sosyolojik açıdan ele alınmıştır. Aileye destek çalışmaları adına Konya'daki uygulamaların incelenmesi araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

Aile içi sorunların çözümüne yardımcı olmak ve sağlıklı bir aile kurumunu oluşturmak için aile destek çalışmaları aile destek merkezlerinde uzmanlar tarafından verilmektedir. Ailelerin ekonomik, kültürel ve psikolojik problemlerle baş edebilmeleri için aile destek merkezleri bulunmaktadır. Bireylere sorun çözme becerisi, öfke kontrolü ve ailelerin ihtiyaç duyduğu bilgiler aile destek merkezlerinde verilmektedir. Bu merkezlerde ailenin tüm bireyelerine yönelik olarak faaliyetler gösterilmektedir. Bu merkezlerde ailenin desteklenip güçlenmesi amacıyla hizmetler sunulmaktadır.

İnsanın kişiliğini kazanmasına, hayata hazırlanmasına en çok aile etki etmektedir. Aile bireyi kuşatan bir yapıdır. Aile destek uzmanı; bireylerin aile içerisinde karşılaştıkları problemleri çözmede yetersiz kaldıkları durumda rehberliğine ihtiyaç duyulan kişidir. Devletin bulunulan bölgede ilgili kurumlar aracılığıyla aileye yapılan eğitim, sağlık, ekonomik, sosyal yardımlara ailelere yönelik sosyal politika uygulaması denilmektedir. Aile destek hizmetleri aile bireyleri arasında meydana gelebilecek problemler için önleyici tedbirler almak, meydana gelen problemleri gidermek için sunulan hizmetlerin genel adıdır.

Toplumsal Bir Kurum Olarak Aile

Aile konusu sosyolojide birçok araştırmaya konu olmuştur. Aile ekonomi, siyaset, antropoloji, iletişim ve eğitim gibi birçok disiplinle bir arada ele alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Toplumun önemli bir dinamiği olan aile örgütlenmenin özünü oluşturmaktadır. En temel üretim ve tüketim hadisesi aile içerisinde başlamaktadır. İnsan biyolojik olarak bir ailede doğup büyümesi ve hayatını sürdürmesi gerekmektedir. Bu açıdan yaklaşıldığı zaman aile maddi ve manevi bir beslenme yeri olmaktadır. Aile bireyleri birbirine bağlayan köprü görevi üstlenerek yakınlık sağlamaktadır. Bu bağlamda aile ahlaki, hukuki, ekonomik ve toplumsal bir yapıdır.

Ailenin yapısında göç önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun değişmesine neden olarak farklılıklar sunmaktadır. Kırsal ailenin göç

yoluyla kente yerleşmesiyle kentteki toplumsal hizmetlerin yetersizliğinden kaynaklanan gecekondu sorunu ortaya çıkmaktadır. Aile başına düşen çocuk sayısı ve ailedeki rol farklılaşması ilk göze çarpan etmenler olmaktadır. Kır ile kent arasında sıkışan gecekondu ailesi kentle bütünleşme yoluna gitmektedir. Kentteki orta sınıf yaşam için çabalarırken kırla bağlantısını koparmamaktadır (Tolan 1991: 490). Göçle birlikte gecekondulaşma gibi çeşitli sorunlar da baş göstermektedir. Göçün etkisiyle yaşanan nüfus hareketlilikleri toplumlarda farklı boyutlarda kendisini göstermektedir. Taylan, gecekondu ailesinin köyden ekonomik destek aldığını belirterek bu aile türünü köy ailesine benzetmektedir. Ayrıca kente gelişle birlikte kentin davranış biçimlerini etkilediğini de ifade etmektedir (Taylan 2003: 25). Bir geçiş aşaması olan gecekondu tampon mekanizma görevi üstlenerek toplumda bütünlüğü sağlamaktadır.

Küreselleşme ve ileri teknoloji ailenin geleneksel görünümünü zedeleyerek yeni bir düzen meydana getirmektedir. Sanayileşme ve şehirleşme ile birlikte gün geçtikçe artan "bencillik-egoizm" ve ferdiyetçilik durumları aile hayatını çok sarstı. Fakat bu durum "iç disiplin" konusunun önemini artırdı. Aile çocuğunu hangi mesleğe yöneltmek istiyorsa, ona göre, çocuğa duygu, düşünce ve davranış kazandırmaya gayret sarf etmektedir. Günümüzde aileler fertlerine sistemli ve düzenli hayatı gerektiren kabiliyetler kazandırmaya çalışıyorlar. Okul ve iş yeri de bu kabiliyetleri geliştirmeye devam ediyor (Nirun 1994: 35). Günümüz toplumunda aileler çok küçük yaşlarda çocuklarına bir gelecek planı yapmakta ve o doğrultuda hareket etmektedirler. Post modern dönemde aile olgusu değersizleştirilmek istenerek önemli olanın kişinin kendisi olduğu vurgusu yapılmaktadır. Aydemir'e göre modern dönemde bireyselleşmenin artmasıyla özgürlük kavramı kişilere empoze edilerek ailenin mahremiyeti kamusala açılmaktadır (2005: 73).

Medya, moda, reklam, kitle iletişim araçları, teknoloji gibi tüm öğeleri kapsayan popüler kültürün ailenin günümüz hâlini almasında etkisi yadsınmaz. *"Kendi ülkesinde dini temayülü yüksek, aileye hassasiyeti büyük olan popüler kültürün, hedef alanlarda telkin ettiği aile tipi, istikrarsız, sürekli evlenip-boşanan, hatta aile hayatını dışlayarak bohemi yaşayan bir cinselliktir. Kapitalizmin sürümü, kazancını devamlı kılabilmek için öngördüğü tüketim anlayışı, aileyi de tüketmeye yönelmiştir. Kalıcı tavır, tüketmek olan yerde, eş de mahremiyet de sadakat da tüketilecektir. Eşler; daha uygunu, genci bulunduğu değiştirilir/ atılır olacaktır"* (Arabacı 2008: 61). Popüler kültürün etkisiyle daha çabuk tüketen bir toplum aile için hızlı değişimin önünü açmaktadır. Geleneksel toplumun ritüellerini yıkan modernite kendisine yeni kurumlar oluşturmuştur. Topluma egemen olan yeni kurumlar değerleri hiçe sayarak hareket etmiştir. Çağdaş toplumların ailelere yönelttiği değerlerde farklılaşma görülmektedir. Aile kurumunun içi boşaltılarak değersizleştirilmeye çalışılmaktadır. Bireyler arasında iletişim zayıflayarak kültürel değişim süreci yaşanmaktadır. Aile kavramını tanımladıktan sonra Konya'da aile destek çalışmalarının genel durumunu anlamak için alt başlığa bakmakta fayda bulunmaktadır.

Türkiye'de Aile Destek Hizmetleri

Aile toplumun temel kurumu olma özelliğiyle güçlü bir toplum için başat faktördür. Bireyin psikolojik, sosyal, ekonomik ve fiziki ihtiyaçlarının karşılanmasında aile kendini göstermektedir. Aile üyelerinin bir bütün olarak sağlıklı bir şekilde bir arada bulunması için gereksinimlerinin zamanında ve eksiksiz giderilmesi gerekmektedir. Ailede ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesi aşamasında devreye aile destek hizmetleri girmektedir. Ailenin kurtarılması, iyiyeye doğru gitmesinde aileye sunulacak hizmetler önem kazanmaktadır.

"Aile yaşamını korumak, desteklemek ve sorunlarının çözümüne yardımcı olmak amacıyla aile bireylerine yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, tedavi ve rehabilite edici hizmetlerin yanı sıra rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini de içeren aile destek hizmetlerine ülkemizde de giderek artan oranda ihtiyaç duyulmaktadır. Aile destek hizmetleri çok geniş bir alanı kapsamaktadır ve yeni gelişen bir alandır. Alanın geniş olmasına rağmen hizmet toplumun geneline yaygınlaştırılmamıştır. Bunun sonucunda ise bu hizmetlere ilişkin bilinç düşük kalmıştır" (Sezgin 2008: 8).

Ülkemizde aile destek hizmetleri sınırlı sayıdaki merkezlerde yürütülmektedir. *"Aile hayatını düzeltici, sorunlarını çözücü hizmetler bazı üniversitelerde ve bağlı hastanelerde münferit vakalarla ilgili olarak yapılmaktaysa da yaygınlık kazandığı söylenemez. Bu hizmetlerle ilgili düşünce yapısının henüz yeterli bir biçimde oluşmamış olması ve dolayısıyla bu işle yüklenmiş yetkili herhangi bir kuruluşun olmaması hizmetin başlamasını ve sistemleşmesini geciktirecektir"* (Güran 1991: 448). Ülkemizde aile destek hizmetleri konusundaki çalışmalar yenidir. Aile destek uygulamaları basın-yayın aracılığı ile ailelere, aile bütünlüğünü koruyucu ve sorunlarda yalnız olmadıklarını hissettirici çalışmalar düzenlenmektedir.

Konya'da Aile Destek Çalışmalarının Genel Görünümü

Konya'da aile destek çalışmaları belediye, sivil toplum kuruluşları, özel aile destek merkezleri ve gönüllü kurumlar tarafından yapılmaktadır. Bunlar sosyal, kültürel, dini, ekonomik ve fiziki hizmetler şeklinde sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma aile destek çalışmaları adını almaktadır. Aile destek çalışmaları tüm bu sebepler doğrultusunda koruyucu, önleyici ve eğitici hizmetler verilmektedir. Evliliğe hazırlık, çocuk eğitimi, eşler arası uyumsuzluk, tek ebeveynli aile sorunu gibi farklı konularda hizmet verilmektedir. Ailenin geçmişe nispeten daha fazla problem yaşaması ve bu sorunların gün yüzüne çıkması aile destek çalışmalarını gerekli kılmaktadır. Ülkemizde aile destek çalışmaları yeni bir olgudur. Bu konuda bakanlıkça desteklenen projeler olmakla birlikte, yerel ölçekte sivil inisiyatiflerin etkin olduğu, belediye ve çeşitli devlet kurumlarının kontrolünde devam eden çalışmalar da söz konusudur. Henüz ülkemizde tek elden yürütülen ve paydaşlarıyla birlikte ortak bir biçimde ittifak edilen aile destek çalışmalarından bahsetmek mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla bu çalışmaların birtakım

eksiklikleri yahut sorunları olmasına rağmen çeşitli şekillerde ve düzeylerde bağımsız olarak sürdürülmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Aile İrşat ve Rehberlik Büroları bulunmaktadır. Bu bürolarda ailelere yönelik dini açıdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmektedir. Halkın istekleri doğrultusunda eğitici seminerler ve konferanslarla aile yapısının bütünlüğüne vurgu yapılmaktadır. İl müftülüğü Diyanet çalışanlarına yönelik aile içi iletişim, kadına şiddet konulu seminerler vererek bu çalışanlar aracılığıyla topluma ailenin önemi anlatılmaya çalışılmaktadır. Çeşitli televizyon ve radyolarda aile ve iletişim konulu seminerler verilmiştir. Toplumun aile hakkında dini açıdan doğru bilgilendirilmesini sağlayarak aile yapısının korunmasına katkı sağlamaktadırlar. Adalet Bakanlığı Konya Cumhuriyet Başsavcılığı Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nün talebi üzerine Meram Müftülüğü tarafından yapılan projede din, aile ve toplum konulu bir eğitici faaliyet düzenlenmiştir.

Ülkemizde ilk ve orta dereceli okullarda rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmenleri görev yapmaktadır. Konya'daki okullarda görev yapan rehber öğretmenler öğrenci ve dolayısıyla aile için koruyucu ve önleyici çalışmalar yapmaktadırlar. Bu öğretmenler çevre ve veli ile ilişkiler kapsamında aileye rehberlik ve danışmanlık faaliyetleri yürütmektedirler. Öğrenci için dolaylı verilen bu hizmetler öğrencinin gelişimi açısından aileler aracılığıyla destek hizmeti verilmektedir.

Konya'daki yerel yönetimler aile destek çalışmaları konusunda ciddi faaliyetler yürütmektedirler. Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi bünyesinde çalışmalar başlamış, proje ve programlar büyüyüp genişleyince aile destek hizmetleri adına KADEM kurulmuştur. Selçuklu Belediyesi sosyal belediyecilik yönünü geliştirerek çalışmalarda bulunmaktadır. Evde yaşlı bakım hizmeti uygulamasıyla başlayacak olursak sağlık ve temizlik görevlisinden oluşan ekip yalnız yaşayan ve kimsesiz kişilerin evlerine giderek hizmet sunmaktadır. Aile yaşam merkezleri projesi kapsamında Selçuklu semtinde yedi merkez kurulmak istenmektedir. Şu anda Aydınlikevler Yaşam Merkezi faaliyette olup diğerleri proje ve inşaat aşamasındadır. Ailelerin sosyal hayatına katkı sağlamak ve zamanlarını daha iyi değerlendirmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Ayrıca Aile Sağlığı Merkezi projesiyle ilçenin farklı bölgelerine aile destek hizmeti verilmek istenmektedir. Şuanda bu projelerin inşaat aşaması tamamlanmamıştır. Bu merkezlerde üyeler bulunmakta ve üyelerin istekleri doğrultusunda sağlık, beslenme ve eğitim gibi konularda seminer faaliyetleri yer almaktadır. Merkez binaların içinde spor salonları, havuz, kütüphane, konferans salonları gibi bölümleri bulunmaktadır. Hanımlar Lokali, Mahalle Konakları, Emekliler Konağı gibi çeşitli binalarla sanatsal, sosyal ve kültürel faaliyetler yürütülmektedir. SEDEP kapsamında Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi'yle öğrencilere temel erdemler anlatılarak toplumun güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca Selçuklu Belediyesi tarafından kurulacak olan Otistik ve Down Sendromlu Yaşam Köyü projesiyle eğitimsel,

sosyal ve sportif alternatiflerle tedavi ve motivasyon hizmeti sunulmak istenmektedir. Selçuklu ilçesinde yaşayan ve herhangi bir imkânı olmayan engelli kişiler için servis imkânı sunulmaktadır. Asker eş ve ailelerine yönelik maaş sistemi bulunmaktadır. Umutevi projesi de kanserli hastalar için düşünülmüş olup Konya'da yakını olmayan veya başka bir yerde kalma imkânı olmayan kişilere hizmet vermektedir.

Meram Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığınca aileye yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Gelir seviyesi düşük ailelere gıda yardımı verilmektedir. Hasta konuk evi ve özürülüler merkeziyle sosyal alanda herkese ulaşılmak istenmektedir. Yaşlı ve kimsesiz kişilere temizlik hizmeti ve evi yanmış veya bir şekilde eşyaları zarar görmüş ailelere eşya yardımı verilmektedir. Aileye destek hizmetleri anlamında eğitim seminerleri de düzenlenmektedir. Karatay Belediyesi de klasik olarak nakit ve gıda yardımı, asker maaşı, aşevinden yemek hizmeti sunmaktadır. Ayrıca evsiz kimseleri şefkat evine yerleştirme faaliyeti bulunmaktadır. "Karatay kart" ile dar gelirli ailelere nakit para yardımı yapılmaktadır. Kömür, temizlik ve ev onarma hizmetleriyle aileye destek çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca merkez ilçelerin meslek edindirme kursları Büyükşehir Belediyesi bünyesine toplanmıştır.

Araştırmanın Metodolojisi

Kültür araştırması olarak geliştirilen bu çalışmada belirli bir gruba yönelik davranış ve tutumlar belirlenmek istenmiştir. "Etnografik araştırma, bir grubu ve onun davranışlarını, bulunduğu kültür içerisinde yaşayan bireylerin bakış açılarıyla inceleyen kültürel bir betimlemedir. Bu çalışmada herhangi bir kültürün derinlemesine betimlenmesi, betimlenen kültüre bütüncül bakış açılarıyla yaklaşılması, araştırılan durumun kültürün içerisinde yaşanarak incelenmesi, buna bağlı olarak araştırmacının hem içeriden biri gibi davranması hem de nesnel davranabilmek için araştırmacının kendisini dışarıdan biri olarak görmesi, araştırmacının yoğun veri toplaması ve özellikle araştırmacının kendi duygu, düşünce ve inançlarından arınarak önyargısız davranmasıdır" (Ekiz 2009: 43). Bu çalışma bir nitel araştırma olarak dizayn edilmiştir. "Nitel araştırma, sosyal olguları bağlı oldukları ve içinde yer aldıkları ortamda doğal görünüşleriyle gözlem, görüşme ya da belgeleri değerlendirmek yoluyla bilgi edinme ve bu bilgileri analiz ederek kuram geliştirme olarak tanımlanabilir. Nitel araştırmalarda araştırmacı, olayı ya da olguyu doğal ortamı içinde inceler. Araştırmacı, bilgi toplama sürecine aktif olarak katılır, deneklerle görüşür, onların deneyimlerini yaşar, onları gözler, ayrıntıları yakalamaya çalışır. Toplanacak bilgiler, olayın bütünlüğünü göz önünde bulunduran bir mantıkla belirlenir. Nitel araştırmalar örneklerin algılarına, deneyimlerine ve değerlendirmelerine dayanır. Nitel araştırmalar tek bir yöntem ve tekniğe bağlı kalmadan birden çok yöntem ve teknik bir arada kullanılır. Nitel araştırmalar pozitivist yaklaşımın aksine tümevarımcı yaklaşımla yürütülür" (İslamoğlu 2009: 180-181). Çalışmanın uygulama kısmında aile destek çalışmalarının sosyolojik bağlamını ortaya koymak amacıyla aile üyeleriyle ve

uzmanlarla yüz yüze bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiş, böylece aile destek çalışmaları analiz edilmeye çalışılmıştır. Yalnız uzmanlarla görüşme enformel bir biçimde yürütülerek alanın karşılıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Hem uzman hem de uzmana başvuran kişilerle görüşülerek aile destek çalışmalarının her iki boyutta nasıl algılandığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu duruma Konya özelinde bakarak çalışmanın sınırlı bir örneklem üzerinden yürütüldüğü göz önünde bulundurulmalıdır. Konya'da aile destek çalışmaları diğer illere nazaran daha öncelere dayanmaktadır. Konya'da kurumsal hâle gelmesi KADEM adıyla 2009 yılına denk gelmektedir. Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından kurumsallaştırılan aile destek merkezi adı altında çalışmalarını sürdüren birimle birlikte Konya'da aileye dair çalışmalar hız kazanmıştır. Ayrıca özel ve bakanlığa bağlı aile destek merkezleri de aileye dair çeşitli çalışmalarda bulunmaktadır. Konya'da kamu ve özel kurumlardaki benzeri faaliyetlerin yürütülmesi, özel ve profesyonellerin danışmanlığında fiili danışmanlık hizmetlerinin varlığı gibi nedenler bu şehrin seçilmesine sebep olmuştur. Aile destek hizmetlerinin Konya'da uygulanma biçimleri, yapılanmaları ve sorunlarıyla örnek teşkil edeceği düşünülmüş ve aile destek hizmetlerinin farklı boyutlarıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın çalışma grubu Konya'da yaşayan aileler oluşturmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Konya'da aile destek hizmetlerini veren kamu kuruluşları olmakla birlikte özel merkezler de bulunmaktadır. Ayrıca bakanlığa bağlı Konya'da üç tane özel aile destek merkezi bulunmaktadır. Çalışma Konya'da aile destek merkezi odakta yer almaktadır. Dokuz kadın altı erkek olmak üzere toplam 15 kişiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca üç aile destek merkezi uzmanıyla görüşmeler gerçekleştirilerek konuya dair daha detaylı bilgi alınmak amaçlanmıştır. Ayrıca görüşülen kişilerin meslek, yaş, cinsiyet, eğitim bakımından farklı olmalarına özen gösterilmiştir. Her katılımcı ile yarım saat ile bir buçuk saat arasında değişen süreler içinde işyeri, büro ve ev gibi ortamlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kaydına alınarak daha sonra analiz edilerek değerlendirilmiştir. Araştırma kişilerin en özel yanı olan aileye yönelik olduğu için görüşmeler esnasında birtakım sıkıntılar yaşanmıştır. Katılmaya isteklilik ve mahremiyet gibi konular öne sürülerek problem yaşanmıştır. Bazı görüşmeler yarıda kesilmiştir. Bu noktada bilimsel bir çalışma olduğu ve kişilerin hiç bir şekilde deşifre edilmeyeceği samimi bir şekilde belirtilmiştir. Amacın bireylerin mahrem konularını ifşa etmek değil bu konuya dair neler yapılabileceğini araştırmak olduğu açıklanmıştır. Bu çalışma, aile destek hizmetleri hakkında sorgulamalar yapmaktadır. Aile destek hizmetlerinin gereği, uygulama süreci, sorunları, sonuçları ve ileriye dönük tespitlerin belirlenmesi temel çerçeveyi oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmaya yön veren ve cevaplanması gereken temel problemler çalışmanın ana eksenini oluşturmaktadır.

Çalışmada cevap aranacak temel sorgulamalar ise şu şekilde oluşturulmuştur: Aile destek hizmetleri gerekli bir uygulama mıdır, aile destek hizmetlerinin halk nezdinde algılanması, bilinirliğinin ve ihtiyaca karşılık gelmesinin

ne düzeydedir, aile destek hizmetlerinden faydalanma hangi seviyededir, aileye dair yeni problemler ve aile üyelerinin rollerinde değişim sorunlarının tespiti, aile destek uzmanına başvuran aile üyeleri, cinsiyet kimlikleri ve özel sorunlarına dair problemler, aile destek hizmetlerinden faydalanmada sosyal çevreyi ölçmek, aile içi iletişimin geliştirilmesi, iç sorunların çözülmesi ve kendini gerçekleştirmede aile destek birimlerinin rolü, aile destek uzmanından beklentileri tespit etmek.

KONYA'DA AİLE DESTEK HİZMETLERİNE DAİR ALAN ARAŞTIRMASI BULGULARI

Araştırmanın Katılımcıları ve Sosyal Profilleri

Çalışmanın geçerliliği açısından uygulama esnasında katılımcıların cinsiyet açısından birbirlerine yakın sayıda olmasına dikkat edilerek çeşitlilik sağlanmıştır. Dokuz erkek altı kadın olmak üzere on beş katılımcı ve üç aile destek uzmanıyla bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Aile destek hizmeti almayı düşünen aile bireyleri içerisinde ilk kez kadınlar olmaktadır. Destek almadaki isteklilik kadınlarda çalışmaya katkı açısından da devam etmiştir. Erkek katılımcıların çoğunluğu aile mahremiyeti olduğunu düşünerek çalışmaya katılmak istememiştir. Çalışma açısından ilginç olan nokta ise mülakat için istekli olan kadınları eşleri konuşturmayarak araştırmaya dâhil etmek istememiştir. Kadınlarla yapılan mülakatlarda rahatlıkla ve içtenlikle sorulara cevap bulunurken erkek katılımcılarda aksi bir durum yaşanmıştır. Sonuç olarak kadınların mülakata katılımdaki isteklilik oranı daha fazladır.

Çalışma Konya merkez il ve ilçelerinde sınırlı tutulmaktadır. Çalışma grubunun yaş dağılımı 25 ile 56 yaş arasında değişkenlik göstermektedir. Ayrıca katılımcılar Konya merkezde ikamet ederek merkeze destek hizmeti almak için gelmektedirler. Katılımcıların çoğunluğu Konya doğumlu olmakla birlikte cevabı farklı şehir olanlar ise tayin veya eş durumu sebebiyle Konya'da bulunmaktadır.

Medeni durum toplumsal hayatı anlamlandırma açısından önemli bir etkidir. Evli ve çocuğu olan bireyler ile bekâr kişiler arasında soruları algılama ve cevap verme açısından farklılaşma olduğu gözlenmiştir. Evliliklerde çocuğun olup olmaması yahut çocuk sayısı kişilerin hayata bakışlarında ciddi bir ayrıma neden olmuştur. Hatta ilk evlilik ile ikinci veya üçüncü evliliğini yapmış kişilerde bile cevaplama, soruları algılama bakımından değişimler yaşanmıştır. Daha önceden boşanmış kişiler şu anki evliliklerini kurtarmak için daha fazla çaba sarf etmektedirler. Çocuk evliliğin devam etmesinde çok büyük yere sahip olduğunu çocuk sahibi katılımcıların temkinli davranışlarından anlamak mümkün olmaktadır. Bir diğer önemli konu ise evlilik yaşıdır. Katılımcıların çoğu 25 yaş ve altında evlenmişlerdir. Mülakat esnasında bu sorunun cevaplanmasında çocuk sahibi katılımcılar her şeye rağmen memnuniyetlerini ifade ederken çocuğu olmayan veya henüz evlenmemiş kişiler bu kararın erken olduğu düşüncesine sahiptirler. Kendilerini daha fazla tanıyarak evlilik kararlarında akılcı yaklaşımlarda bulunmak istediklerini ve ailelerinin görüşlerini önemsemenin gerekliliği de ifade etmektedirler.

Eğitim durumu bakımından da çeşitlilik göstermekte olan katılımcılar ilkokul, ortaokul, lise, üniversite mezunlarının yanı sıra yüksek lisans eğitimi alanlar da bulunmaktadır. Katılımcıların mesleklerinde de farklılıklar gözlenmektedir. Kadınlar arasında ev hanımının dışında öğretmen, hemşire, kuaför, banka memuru gibi meslekler yer almaktadır. Erkekler arasında ise avukat, mali müşavir, mühendis, mimar, galerici, öğretim üyesi gibi meslekler yer almaktadır. Bu hâliyle katılımcılar farklılık içermektedirler.

Çalışmanın bir diğer önemli değişkeni gelir düzeyidir. Gelir düzeyindeki farklılaşma bireylerin dâhil oldukları sosyal sınıf açısından önemli bir göstergedir. Ayrıca alınan destek hizmeti ücret karşılığında yapıldığı için gelir düzeyi belirli bir seviyenin üzerinde olmak durumundadır. Bazı erkek katılımcılar bu soruya cevap vermekte tereddüt etmişlerdir.

Aileyi Anlamak ve Tanımak

Katılımcıların aileye ilişkin değerlendirmelerinde şu kavramlar öne çıkmıştır: Yuva, huzur, mutluluk, güvenlik. Genel olarak aile huzur kavramıyla tanımlanmıştır. Ev dışındaki gelişen olaylar insanı yormakta ve bunaltmaktadır. İş hayatında yaşadıkları stresi aileyle unutmak ve huzuru bulmak istemektedirler. Aile denilince kişilere anne, baba ve kardeşi çağrıştırmaktadır. Ayrıca aile barınma ve güvenlik gibi önemli konular çerçevesinde ifade edilmektedir.

"Aile saygı ve sevginin bir arada olduğu güçlü bağlardan oluşur. Aile devince akla huzur gelir. Ailenin temeli gibi ne bileyim ben huzur her şeyin başında geliyor bence. Eğer ailede huzuru bulamıyorsan bir yanın hep eksik kalmış demektir. Sevdığımız insanlarla birlikte huzurlu bir şekilde ömrümüzü geçirdiğimiz yer gelir akla. Anne baba, kardeş büyük anne ve dedelerle birlikte mutluluk resmi gözümün önüne gelmektedir" (MA, 55, K).

Ailenin insanın hem kültürel hem de insan nesli açısından taşıdığı önem göz önünde bulundurulacak olursa ailenin önemi daha fazla öne çıkmaktadır. Aile konusunda katılımcılar hassas davranmaktadırlar. Ailenin önemsenmesi ve korunması isteği herkesin en doğal hakkıdır. Aile tanımlanırken ailenin büyüklüğü ve imajı gibi faktörler de katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca aile bazı kişiler için bir statü aracı olarak prestij unsuru olmaktadır.

Aile Destek Uzmanının Algılanışı

Aile destek uzmanı olgusu tam olarak benimsenmemekle birlikte danışan bireyler belirli bir beklenti içerisindeyler. Katılımcılar arasında aile destek uzmanı kavramıyla yeni tanışmış olanlar bulunmaktadır. Onlar aile destek uzmanı hakkında bilgi sahibi değildirler. Aile destek uzmanının profesyonel olup olmadığı konusunda endişeleri bulunmaktadır. Bazı katılımcılar ise daha önceden aile destek uzmanını tanıyıp bilerek aile destek merkezine başvurduklarını belir¹tmektedirler. Aile mahremiyeti söz konusu olduğu için gerekli ölçüde

¹ Parantez içlerindeki kısaltmalar sırasıyla adı soyadı, yaş ve cinsiyeti belirtmektedir.

insanlarda güven teşkil etmemektedir. Bu bağlamda danışan kişilerin beklentisi problemlerin çözümünün yanı sıra gizliliğin de korunmasıdır.

"Uzmandan beklentim genel olarak objektif bir insan olarak olayların göremediğim tarafını bana göstermesidir. Yaşananların dışında olduğu için tarafsız bir şekilde bilerek veya bilmeyerek yaptığım yanlışları bulmasını istiyorum. Süreçten sonra kendimi düzeltmek, kendim ve çevrem için daha faydalı bir insan olmak istiyorum" (AS, 29, E).

Aile destek uzmanından katılımcıların beklentileri farklılık göstermekle birlikte genel olarak danışma esnasındaki anlatılanların gizliliği konusu ilk beklentiler arasındadır. Yaşanılan kentte bu tarz uygulamaların yaygın olmaması kişilerin beklentilerinde değişikliğe sebep olmuştur. Bazı katılımcılar uzman sıfatıyla yüksek beklentiler içerisinde problemin hemen çözümünü beklerken bazı katılımcılar ise ne olduğunu tam olarak bilemedikleri için sorunların çözümünde aceleci davranmamaktadırlar.

Aile destek uzmanı olgusu yeni yeni ortaya çıktığı için katılımcıların başvuru sürecinde endişeler yaşadıkları gözlenmiştir. Ailenin en mahrem alan olduğu vurgusu yapılarak yaşadıkları tereddütler dile getirilmiştir. Problemlerin çözümü konusunda karar verme sürecinin uzun sürmesi dikkat çekicidir. Aile destek uzmanı temelde insanların sosyal hayatlarını geçirdikleri alana dâhil olarak onlara avantajlar sunmaktadır. Aile destek uzmanı yeni bir durum olduğu için başvuran kişilerde farklı algılamalara neden olmaktadır. Bazı katılımcılar bu tür yardımın faydalı olabileceğine inanmamakta bazıları ise ancak böyle bir uzman desteğiyle problemlerine çözüm bulabileceklerini düşünmektedirler.

"Ailelerin sorunlarına müdahale eden bir uzman fikri ilk başta çok soğuk gelmişti. Yaşadığımız toplumda ailenin kutsal sayılması ve devamı için özen gösterilmesi gerekliliği aklımızın hep bir tarafında yazılıdır. Fakat yaşadığım problemlere çıkış yolu bulamadığım için son olarak bir de uzman yardımı almayı düşündüm. Gidilebilecek son noktaydı benim için bu merkez. Uzman desteğinin önemine aslında inanmadığım için tedirginlik yaşamıştım"(MK, 28, E).

Katılımcılar bir aile destek uzmanına başvurmayı istemekle birlikte yabancı olması konusunda çekimser davranmaktadırlar. Yaygınlık kazanmaması insanlarda tam bir güven ortamı oluşturamamıştır. Uzmana başvurdukları için kendilerini rahatsız hisseden katılımcılar net bir şekilde merkeze gelmemişlerdir. Emin olmadıkları gözlemlenen katılımcıların endişesi tedirginliğin yansıması olmaktadır. Bu tarz merkezlerin yaşanılan kültürde bilinmemesi kişileri belirsizliğe itmektedir. Etrafındaki kişilerden tepki almamak adına bu süreci gizli tutan katılımcı sayısı yadsınamaz. Çevre tarafından duyulup tepki almaktan kaçınan insanlar merkezlerin faaliyetlerinin açıklanması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Aile içi problemlerin çözümünde geleneksel yöntemlerin işe yaramadığı durumlarda merkeze başvurulmaktadır. Yeni bir söylem olan uzman desteğinin önemini kişiler fark edememektedirler. Bu soruya katılımcıların vermiş oldukları

cevaplara bakıldığında çevrenin aile destek uzmanını genellikle saygısızlık, stres, kargaşa, mantıksız, güvensizlik gibi kavramlar etrafında tanımladığı görülmektedir. Böyle bir sonuç genel eğilimle örtüşmektedir. Çevre uzman yardımı alan kişileri etkilediği gibi üzerlerinde ciddi bir yaptırıma sahiptirler.

"Evet bir önyargı söz konusu. Ailem hatta eşim tarafından ne gerek var düşüncesiyle etrafımda hep bir baskı oluştu. Etrafımdaki herkes birlik olup benimle konuşmayarak beni protesto ettiler. Çevremdeki insanlar bir uzmanın problemlerimi çözebileceğine inanmıyorlardı. Profesyonel bir uzman desteğiyle aile içi çatışmaların, sürtüşmelerin geçebileceğini düşünmüyorlar. Çevremde kendini geliştirmiş, toplumda belli bir yer edinmiş bilinçli kişiler olmasına rağmen önyargı hep var oldu. Aile destek uzmanının ailelerin farkındalık seviyesini arttırmaya yardımcı olacağını anlatmaya çalıştıkça inatla karşı çıktılar"(ŞŞ, 32, K).

Farklı bir yaklaşım olarak önyargı ve tepkinin olmadığı da vurgulanmaktadır. Bunun gerçekten önemli bir ayrıntı olduğu belirtilmekle birlikte normal karşılayan kişiler de bulunmaktadır. Önyargıdan öte başka herhangi bir kaygıların olmadığı yönünde bir değerlendirmede mevcuttur. Çalışmamızda önyargı ve tepkinin önlenerek topluma yaymak gerektiğine inananlar da bulunmaktadır.

"Ailemden bu konuda herhangi bir önyargıyla karşılaşmadım. Eşimle problemlerimizin çözümü için uzmana başvurmak istediğimizi söylediğimizde bize destek oldular. Ailem ceviz kabuğunu doldurmayan şeyler yüzünden tartıştığımız uzmanın bu duruma rahatlıkla çözüm bulacağını söyledi. Bizde sorunları uzatmadan, onun üstüne yeni bir şeyler ekleyip daha büyük kavgalar olmadan uzmana gelmeyi düşündük. Annem ve babam ailemizdeki diğer kişilere bizi örnek göstererek tavsiyelerde bulundular" (AO, 38, K).

Aile destek uzmanından yardım talep eden birçok katılımcının yaklaşımında çevre baskısı belirgin bir hâl almaktadır. Aile veya çevre bilinçsiz olarak önyargı ve tepki içerisinde bulunarak kişilere müdahale etmektedirler. Çevreleriyle profesyonel bir yardım aldığı konusunu paylaşan katılımcılar hakarete maruz kaldıklarını bildirmektedirler. Tepkinin boyutu o kadar artmıştır ki bundan dolayı süreci yarıda kesmeyi planlayan katılımcılar da bulunmaktadır. Burada önemli görülen nokta toplumun yeni algısını değiştirerek uzman desteğinin benimsenmesinin gerekliliğidir.

Evlilik, Problem ve Çözüm Arayışı

Bu soruya kadın katılımcılar daha çok işe girme ya da çalışma hayatında ilerleme güdüsü cevabını vermektedirler. Çünkü ekonomik özgürlüğün olmaması kişiyi kısıtladığını belirtmektedirler. İş sayesinde sorunların üstesinden gelebildiklerini ifade ederek çocuk faktörünün önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca erkek katılımcılara göre uzman desteğine başvurmak konusunda kadın katılımcıların daha erken karar verdikleri gözlenmektedir. Kamu kurumları veya

özel sektörde hizmet veren danışmanlar aracılığıyla kişiler sorunların altından kalkabildiklerini söylemektedirler.

"Ailem parçalanmayla yüz yüze geldiğinde ilk önce kabul etmedim. Evliliğimiz ilk başlarda herkese örnek gösteriliyordu. Mütevazı yaşantımız içinde huzurlu ve mutlu bir şekilde geçinip gidiyorduk. Eşimin bir anda kötü alışkanlıkları olduğunu öğrendiğimde tepetaklak oldum. Onunla konuşarak ailemiz ve çocuklarımız için bunları bırakmasını telkin ettim. Gerekli kurumlarla irtibata geçerek sorunu çözmeye çalıştım. Bu aşamada ailem hep yanımdaydı. Ailemin gücü ve desteğiyle sorunların üstesinden gelebileceğime inandım. Çocuklarımız için ailemizi tehlikeye atmamız gerektiği bilinci eşime aşıladım. Son olarak evliliğimi kurtarmak için uzman yardımının gücüne inanarak ailemin kurtulmasını bekledim" (AO, 38, K).

Katılımcılar yaşadıkları sorunlar karşısında ailelerine sığındıklarını çözümlerde kardeş, akraba faktörünün olumlu bir etki yarattığı belirtilmektedir. Bu durum gerçek anlamda ailenin birliktelik alanı olduğunu göstermektedir. Dini ve kültürel boyutlara ağırlık verilerek sorunlar yorumlanmaktadır. Din insanların hayatının büyük bir kısmında yer alarak kişileri rahatlatma mekanizması görevini üstlenmektedir. Sorunların kabullenilmesinde ve çözüm aşamasında din etkeninin büyük rol oynadığı gözlenmektedir.

Şiddet ve İletişimsizliğe Çözüm Arayışı

Aile içerisinde yaşanan problemlerin düzeltilmesinde etkili bir iletişim son derece önemli görülmektedir. Sözlü ya da sözsüz ifadelerin birbiriyle uyumlu olması etkili iletişimin bir göstergesi kabul edilmektedir. Karşıdaki kişiyi incitmeden ve tutarlı bir şekilde davranmanın şiddetin önlenmesinde büyük rol oynadığı belirtilmektedir. Ortak bir yol bulup anlaşmak ve karşılıklı birbirini suçlamamak etkili iletişimde yol almayı sağladığı gözlenmektedir. Sorunların çözümünde doğru zaman ve dili kullanarak şiddetin engellenebildiği vurgusu yapılmaktadır.

"Uzmana başvurma sebebimiz iletişim kopukluğuymdu. Bu durum zaman zaman şiddete dönüşüyordu. Birlikte hareket edemez hâle gelmiştik. Ortak bir paydada buluşup beraber konuşamıyorduk. Birbirimizi dinlemiyorduk bile. O kadar şartlanmışız ki karşılıklı söylediklerimize, duyduklarımıza inanmıyorduk. Böyle olunca şiddet kaçınılmaz oluyordu. Uzun bir süre yanlış olduğunu bile bile fiziksel değil ama psikolojik şiddet uyguladık birbirimize. Doğru iletişim kurmayı öğrenerek ve yaptığımız hatalardan ders çıkarıyoruz. Şimdi önceki yaptıklarımız için pişmanız" (ÇK, 26, K).

Katılımcılar doğru bir zeminde buluşup sorunları çözmek istemenin şiddeti önleyeceğine dair düşünceleri hemfikirdir. İletişim konusundaki eksikliklerin tamamlanarak şiddet eğiliminin azalacağı düşüncesi yaygınlık göstermektedir. Katılımcılar ima ve suçlayıcı tavırları doğru kabul ederek davrandıklarını açıklayarak yanlış olduğunu öğrendiklerinde sorunların daha kolay çözümlendiğini fark etmektedirler. Ayrıca sürekli olumsuz eleştirinin kişiyi yıpratdığı hususunda

önemle durularak şiddetin önüne geçilmesinde ciddi adımlar atılması gerekliliği anlatılmaktadır. Şiddetin önlenmesi için empati yaparak somut alternatifler sunmanın etkili olabileceği tartışılmaktadır.

İletişim kişinin sosyal hayatında olmazsa olmaz bir nitelik taşımaktadır. Katılımcılar sağlıklı ve doğru bir iletişime geçildiği takdirde toplum kurallarının kolaylıkla uygulanabileceğini belirtmektedir. Bir topluluk veya grupta iletişimin vazgeçilmez bir gereklilik olduğu vurgusu yapılarak uzman desteğinin öneminden bahsetmektedirler. İnsanların yaşamlarındaki alışkanlıklarından birisinin de iletişim olduğu ve bunların düzeltilmesinde profesyonel bir desteğe ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

"Gözle görülür bir değişiklik söz konusu tabi ki. Seanslara başlamadan önce karşımdaki kişinin olaya bakış açısını hiç düşünmezdim. Benim gibi düşündüğünü zannedip farklı fikirlerinin olabileceğini bilmiyordum. Tıpkı herkesin parmak izinin başka olduğu gibi her bireyin düşünce ve duygu dünyası da apayrıymış. Bu merkezdeki süreç boyunca ilk önce dinlemeyi öğrendim. Dinlemenin konuşmak kadar önemli olduğunu fark ettim. Çünkü dinlemediğin zaman birbirini anlamıyorsun bile. Annemle ya da arkadaşlarımla tartıştığımızda haklı veya haksız hep üste çıkmaya çalışırdım. Karşıdaki insanı dinlemeden ortak bir yol bulup iletişime geçmek mümkün olmuyor"(MV, 31, E).

Katılımcıların hepsi destek hizmeti aldıktan sonra mevcut iletişimlerinin değiştiğini belirtmektedirler. Daha öncesinde problem durumlarında iletişim kopukluklarının olduğunu seanslar sonrasında iletişimi kesmeden devam etmeyi öğrendiklerini ifade etmektedirler. Dinlemenin ve dinlediğini gösteren tepkiler vermenin önemini fark ettiklerini söyleyen katılımcıların şu an ki durumlarından memnuniyetleri gözlenmektedir. Karşıdaki kişiyle iletişim başlatabildiklerini söyleyen katılımcılar her şeyden önce özgüvenlerini kazandıklarını ve kendilerini daha iyi hissettiklerini belirtmektedirler. Ayrıca iletişim tekniklerini bilmenin kişiye sağladığı avantajlara da vurgu yapılmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmanın genel kabulü aile destek hizmetlerinin gerekliliği üzerinedir. İnsan sürekli olarak bir aile içerisinde kendini tanımlamıştır. Aile insanın yaşamı boyunca yanında yer almaktadır. Kişiler beklentileri, ihtiyaçları, istekleri doğrultusunda aileyi şekillendirmektedirler. Aile fiziksel, kültürel ve sosyal bir birliktelik ortamı olarak toplumun temelinde yer almaktadır. Aile kişiye değer, kimlik ve statü sağlayarak sosyalleşmenin zeminini hazırlamaktadır.

Konya'nın aile destek hizmetleri konusundaki bilgisi yetersizdir. Muhafazakâr bir kent kimliğine sahip olan Konya'da aile içi sorunların çözümü için uzman yardımı önemsenmemektedir. Başvuranlar ise çevre veya tanıdık tarafından tavsiye aldığı için uzmana başvurmaktadır. Yeni bir oluşum olan aile destek merkezlerini Konya'da yaşayanların tam olarak benimseyip içselleştirmek

için zaman gerekmektedir. Kişiler genel olarak geleneksel yöntemlerle problemlerine çözüm aradıkları için uzman desteğine güvenmemektedirler. Her ne olursa olsun sorunların aile içinde halledilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bir başka kişiye özel sorunlarını açmaktan çekinen bireyler uzmanın önemini kavrayamamışlardır.

Çalışmada sorgulanan temel problemlerin sınanması ile yapılan yorumlarla aile destek hizmetlerinin algılanması ve sorunlar karşısında uzman desteğine ihtiyaç duyulması bağlamında ele alınmıştır. Genel olarak aile destek hizmetlerinin gerekliliği ifade edilmektedir. Kişiler aile destek hizmetleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmamakla birlikte kendini gerçekleştirmede faydalı olacağını düşünmektedirler. Konya halkı tarafından aile destek hizmetlerinin yeterince araştırılmadığı özet olarak söylenilebilir. Yeni bir olgu olan aile destek hizmetlerine karşı genelde kişilerde önyargı bulunmakta bunu da çevre baskısıyla açıklamaktadırlar. Ayrıca aile destek uzmanına başvuran kişiler problemlerini saklama ve gizleme eğilimi içerisindeyler. Uzman desteği alan aileler problemlerini çözüme kavuşturmada profesyonel bir tavır içerisinde olmaktadır. Alınan hizmetin faydalı olduğu görüşünü savunan kişiler problemle ilk karşılaştıkları anda geleneksel yöntemlere başvurduklarını ifade etmişlerdir. Çeşitli kamu kurumlarında veya yerel yönetimlerin sağladığı imkânlar dâhilinde kurulan merkezlerin bilinmemesi kişilerde farklı düşüncelere sebep olmaktadır.

Çalışmanın uygulama kısmında hem aile destek hizmeti alan kişilerle hem de bu hizmeti veren uzman kişilerle görüşülmüştür. Uzmanlar aile destek hizmetlerinin kapsamlı bir içeriğe sahip olduğunu fakat bunların yeterince bilinmediğini belirtmektedirler. Aile destek hizmetlerinin içeriğinde evliliğe karar verme, boşanma kararsızlığı, duygusal kopukluk ve güven problemleri gibi konulardan bazılarıdır. Ayrıca sosyo- ekonomik seviyesi yüksek kişilerin aile kavramına önem verdiklerini ifade etmektedirler. Önceden aile içi problemlere aile toplantılarında ve kahvehanelerde gibi yerlerde çözüm aranırken Konya'da hâlâ aile içi problemlerin çözümünde aile büyüklerinin önemi üzerinde durularak geleneksel yöntemlerin varlığı gösterilmektedir. Aile destek hizmetlerinde ilk olarak yakın çevreyle irtibata geçilmesi geleneksel yöntemlerin göz önüne alındığını göstermektedir. Bu noktada kültürel duyarlılıkların problemlerin çözümlenmesinde etkili bir yol olabileceği unutulmamalıdır.

Aile destek hizmetleri kapsamında kültürel öğelerin etkinliği önemsenerek alternatif olarak düşünülmesi de bir başka öneridir. Ayrıca modern dünyada bireyselliğin artmasıyla kişilerin profesyonel bir yardıma ihtiyaç duydukları da söylenmektedir. Toplumsal dinamiklerden etkilenen ailenin kurtarılmasına özen gösterildiği gözlenmektedir. Bir başka konu ise kişilerin sorunu saklamasıyla ilgilidir. Genel olarak kişiler problemleri gizlemeyi tercih etmekte fakat çözümsüz hâle geldikten sonra sorunu dillendirmeye başlamaktadırlar. Uzmanlar kişilerin eğitim seviyesi ne kadar üst seviyede olursa olsun saklama eğiliminde olduklarını belirtmektedirler. Sürece başlarken aile üyeleri ayrı ayrı seansa alınarak karşı

tarafıa paylaşılmayan ve anlatılmayan Őeylerin gizli kalacağı sözü verilerle güven sağlanmaya çalışılmaktadır. Katılımcılar eğitimi ve toplumda belirli bir saygınlığ olan kişiler olsa da endişelenmekte ve aile mahremiyetinin üçüncü kişiler tarafından konuşulmasından rahatsız olmaktadır. Anlayışlı, entelektüel ve çalışan kesimin daha çok başvurmasına rağmen çoğunlukla kişilerin somut bir Őey elde etmeyi bekledikleri, göremedikleri takdirde de hoşnutsuzluk yaşandığı belirtilmektedir. Ayrıca kişilerin profesyonel yardıma inanmadıkları dolayısıyla da gerek grmemeleri bir başka dikkat ekici noktadır. Toplumun tm kesimlerindeki sorunları zebilmek için aile destek merkezlerinin artırılması gerekmektedir.

SUMMARY

The overall conclusion of this study is the necessity of family support services. The man has always identified himself/herself within a family. The family is a frame that accompanies the man throughout the life. The family forms the basis of the society as an environment of physical, cultural and social togetherness. The family provides the person with a value, an identity and a status, thus setting the ground for the person to socialize.

There seems to exist a lack of awareness as regards the family support services in Konya. Expert assistance can be claimed to be ignored in solving domestic problems in Konya which has a conservative character. Those who should apply don't see the need to consult an expert as they have obtained advice from their relatives or acquaintances. It will take time for the residents in Konya to adopt and internalize family support centers which are of recent origin. People don't trust expert assistance since they generally search for solutions to their problems in traditional ways. It is always stressed that the problems, whatever they are, must be settled within the family. The individuals who refrain from revealing their private problems to a stranger cannot grasp and accept the importance of the expert.

The main problems are discussed in the study with a view to resolving them and making the family support services understood within the context of the need for expert assistance. In general, the necessity for family support services is emphasized in our study. Although people don't have sufficient information on family support services, they think that these services may be beneficial in realizing their desires. In short, it can be concluded that the people residing in Konya don't ask about family support services sufficiently. There is generally a prejudice in people against family support services, which are a recent formation. They attribute this prejudice to the societal pressure. Besides, the people who apply to the family assistance expert tend to conceal their problems. Lack of familiarity with the centers founded in certain public institutions or through facilities provided by local administrations may lead to differing opinions in this regard.

Interviews were fulfilled with 9 women, 6 men and 3 specialists of family support service. Later, a survey was practised in a group of participants living in

Konya in order to measure the perception of family support services. Qualitative research was determined as a methodology to see how a group of people perceive family support services. And then the research was carried out in family support service centres in Konya. In the practical section of the study, both the individuals receiving family support service and the experts providing these services were interviewed. The experts remarked that family support services have a comprehensive content, but that these services aren't widely known by people. The family support services include helping with the decision to get married, emotional disconnection, indecision to get divorced, problems of trust, etc. Also, the people who have socially and economically a higher status point out that they consider the family important. Whereas people used to seek solutions to family-related (domestic) problems in family reunions, at coffee houses and in similar places, elderly people in the family are still regarded as mediators in settling domestic matters, which shows the presence of traditional methods.

The fact that the close circle of relatives is first contacted in family support services shows that traditional methods are given primary importance. It shouldn't be forgotten at this point that cultural sensibilities can play an effective role in solving problems.

Another suggestion is to think of cultural factors as an alternative, considering them important in family support services. Furthermore, it can be said that people need professional help together with an increase in individualism in the modern world. It is observed that efforts are made to save the family, affected adversely by societal dynamics. Another point at issue is that people conceal their problems. In general, people prefer to hide their problems but start to articulate them once they have become insolvable. Experts point out that people tend to hide their problems no matter what their education level is. At the beginning of the process, we took the family members into the sessions separately and promised that what they hadn't told the opposite party or shared with them would be kept a secret in an effort to establish trust. The participants feel anxious even if they are educated, with a respectable position in the society and also feel bothered when family privacy is talked about by the third party. Although understanding, intellectual, working people apply more, it is noted that people mostly expect to achieve something concrete, and when they fail to do so, they feel dissatisfied. Another striking point is that people don't believe in professional help, therefore not feeling a need for it. In spite of all these, both individuals and experts involved reveal that the family assistance expert has solved the family problem of the individuals who applied to these services. In conclusion, it is necessary to increase the number of family support centers so as to solve the problems in all the sections of the society.

KAYNAKÇA

- ARABACI, Caner (2008). "Popüler Kültür ve Aile". *Aile Yapımız ve Sorunları Sempozyumu 5-6 Nisan 2008*. Konya: Selçuklu Belediyesi Kültür Yay.
- AYDEMİR, Mehmet Ali (2005). *Büyük Alışveriş Merkezlerinin Aile İçi Tüketim Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisi (Konya Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Ü.
- AYHAN, Döne (2014). *Konya'da Aile Destek Çalışmalarının Sosyolojik Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Ü.
- EKİZ, Durmuş (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yay. 2. bs.
- GÜRAN, Nesrin (1991). "Aile Hizmetleri". *Aile Yazıları IV*. drl. Beylü Dikeçligil-Ahmet Çiğdem. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yay. 436-444. 2. bs.
- İSLAMOĞLU, Hamdi (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Beta Yay.
- NİRÜN, Nihat (1994). *Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay.
- SEZGİN, Özden (2008). *Aile Destek Hizmetlerinin Değerlendirilmesi ve Kalite Standartları Geliştirilmesi*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yay.
- TAYLAN, Hasan Hüseyin (2003). *Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler-Selçikli Köyü Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Ü.
- TOLAN, Barlas (1991). "Geleneksel Aileden Çağdaş Aile Yapısına Doğru". *Aile Yazıları II*. drl. Beylü Dikeçligil-Ahmet Çiğdem. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yay. 483-495. 2. bs.